



VERMAATSCHAPPELIJING VAN DE ZORG & VRIJWILLIGERSWERK



vzw Vlaams Steunpunt
VRIJWILLIGERSWERK

DE VERKLARING VAN MECHELEN

Vermaatschappelijking wordt gedefinieerd als het streven om mensen met beperkingen, chronisch zieken, kwetsbare ouderen, jongeren met gedrags- en emotionele problemen, mensen die in armoede leven, ... een eigen zinvolle plek in de samenleving te laten innemen, hen daarbij waar nodig te ondersteunen en de zorg zoveel mogelijk geïntegreerd in de samenleving te laten verlopen.

Dat het vrijwilligerswerk een rol kan spelen bij vermaatschappelijking is evident. Tegelijk zien we dat vermaatschappelijking van de zorg steeds prominenter op de voorgrond komt, ook in het vrijwilligerswerk. Als Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk vzw zijn we niet blind voor deze evolutie. We zien het als onze opdracht om de mogelijkheden, grenzen en linken met het vrijwilligerswerk te verkennen en bewaken. Op de ledendag van 18 september 2018 te Mechelen stelden we daarom de verklaring van Mechelen op, betreffende vermaatschappelijking van de zorg en vrijwilligerswerk. In deze verklaring spreken we ons uit over aandachtspunten bij vermaatschappelijking van de zorg, in functie van het vrijwilligerswerk.

1. De Vermaatschappelijking van de Zorg mag niet leiden tot opgelegd vrijwilligerswerk

Mensen die ondervertegenwoordigd zijn in het vrijwilligerswerk, mogen gestimuleerd worden om te vrijwilligen. Dat impliceert focussen op meerwaarde van het vrijwilligerswerk; mensen ertoe enthousiasmeren. Opgelegd vrijwilligerswerk, geleid vrijwilligerswerk, al dan niet in het kader van een activeringstraject gaat voorbij aan de essentie en meerwaarde van het vrijwilligerswerk op zich, en raden we ten stelligste af. Aan het niet verrichten van vrijwilligerswerk kunnen geen sancties worden gekoppeld. Vrijwilligerswerk vloeit altijd uit een autonome beslissing van het individu.

2. Kwetsbare vrijwilligers inschakelen in de context van de vermaatschappelijking van de zorg, berust niet op automatisme.

Om succeservaringen voor de mensen en/of groepen die heden ondervertegenwoordigd zijn in het vrijwilligerswerk te vergroten, zijn flankerende maatregelen nodig:

- voldoende middelen voor organisaties om in begeleiding te voorzien
- aanpak op maat ontwikkelen opdat rekening gehouden kan worden met de talenten van elke vrijwilliger
- een waarderingsaanpak, zodat elke vrijwilliger trots kan zijn op zijn engagement

3. Vermaatschappelijking mag de kloof tussen groepen niet vergroten

Uit onderzoek blijkt dat de meest kwetsbare personen en/of groepen minder kunnen terugvallen op netwerken. Bovendien blijkt dat wie iets geeft in zijn netwerk, meer kans heeft iets terug te krijgen.

Er bestaat dus een risico dat de Vermaatschappelijking van de Zorg de kloof tussen (sub)groepen vergroot. Meer mensen in de zorg laten vrijwilligen, impliceert niet per definitie meer inclusie en/of solidariteit.

De evoluties terzake dienen daarom gemeten en gevolgd te worden.

4. Vrijwilligerswerk is geen synoniem voor 'vermaatschappelijking van de zorg'

Vrijwilligerswerk is breder: het concept op zich wordt geregeld in een wettelijke definitie, die afbakent wat vrijwilligerswerk is en kan zijn. Individuele initiatieven vallen per definitie niet onder de vrijwilligerswet

Vrijwilligerswerk is dus zowel ruimer als beperkter dan 'vermaatschappelijking van de zorg', ook omdat het vrijwilligerswerk steeds gebeurt vanuit een min of meer georganiseerd verband.

Vrijwilligerswerk is een engagement dat mensen nemen uit vrije keuze en op basis van hun eigen wilsautonomie: vrijwilligers zetten zich in omwille van een mogelijke rist aan motieven (ideologische, persoonlijke, individualistische, sociale). De vrijwilliger zet zich in voor anderen, ook al kent hij/zij die anderen niet. Vrijwilligerswerk heeft daarom altijd een externe dimensie.

5. Vermaatschappelijking van de zorg mag niet het ultieme alibi worden om te besparen

De overheid zal altijd een taak hebben om zorg en welzijn te waarborgen, al dan niet met ondersteuning door vrijwilligers, om de meest kwetsbaren aan boord te houden.

De Vermaatschappelijking van de Zorg mag dus geen verkapte manier zijn om te besparen.

6. Vrijwilligerswerk heeft zelf ondersteuning nodig

De organisaties die met vrijwilligers werken, ervaren een concrete nood aan ondersteuning. Niet enkel om vrijwilligers 'klaar te stomen' in functie van hun activiteiten, maar vooral om het vrijwilligerswerk binnen de organisatie te stroomlijnen, duidelijke informatie te geven, de vrijwilligers te begeleiden.

Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk vzw
september 2018